

KIYIM DIZAYNI VA KOMPOZITSION YECHIMLARNI SHAKLLANTIRISHDA TASHQI KO'RINISH OMILLARINING O'RNI

D.X. Inomova

TTYSI, doktorant

X.M. Yunusxojayeva

TTYSI, Phd professor

Annotatsiya. Ushbu maqolada kiyim dizayni va kompozitsion yechimlarni shakllantirishda tashqi ko'rinish omillarining hal qiluvchi o'rni o'rganiladi. Unda tana tuzilishi, yuz xususiyatlari, teri rangi va shaxsiy uslub kabi individual xususiyatlar siluet, ranglar palitrasi, mato va dekorativ elementlarni tanlashga qanday ta'sir qilishi tahlil qilinadi. Tadqiqot kiyimda uyg'unlik va estetik jozibadorlikka erishish uchun ushbu shaxsiy xususiyatlarni hisobga olish muhimligini ta'kidlaydi. Shuningdek, u dizaynerlar uchun kiyimlarni yaratishda ushbu tamoyillarni amaliy qo'llashni muhokama qiladi. Olingan natijalar modada shaxsiylashtirilgan dizayn yondashuvlarini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: kiyim dizayni, kompozitsion yechimlar, tashqi ko'rinish omillari, shaxsiy uslub, estetika, moda, siluet, rang palitrasi.

Аннотация. В данной статье рассматривается решающая роль факторов внешнего вида в формировании дизайна одежды и композиционных решений. Анализируется, как индивидуальные характеристики, такие как строение тела, черты лица, тон кожи и личный стиль, влияют на выбор силуэта, цветовой палитры, ткани и декоративных элементов. Исследование подчеркивает важность учета этих личных характеристик для достижения гармонии и эстетической привлекательности в одежде. Также обсуждается практическое применение этих принципов дизайнерами при создании одежды. Полученные результаты способствуют более глубокому пониманию персонализированных подходов к дизайну в моде.

Ключевые слова: дизайн одежды, композиционные решения, факторы внешнего вида, личный стиль, эстетика, мода, силуэт, цветовая палитра.

Annotation. This article examines the crucial role of appearance factors in shaping clothing design and compositional solutions. It analyzes how individual characteristics such as body structure, facial features, skin tone, and personal style influence the choice of silhouette, color palette, fabric, and decorative elements. The study emphasizes the importance of taking these personal characteristics into account in order to achieve harmony and aesthetic appeal in clothing. It also discusses the practical application of these principles for designers in creating clothes. The results obtained contribute to a deeper understanding of personalized design approaches in fashion.

Key words: clothing design, compositional solutions, appearance factors, personal style, aesthetics, fashion, silhouette, color palette.

KIRISH

Kiyim dizayni insoniyat madaniyatining ajralmas qismi bo'lib, shaxsning o'zini namoyon etishi, ijtimoiy mavqei va estetik didini aks ettiruvchi muhim vosita hisoblanadi. U nafaqat kiyinish ehtiyojini qondiradi, balki san'at, texnologiya va ijtimoiy tendensiyalarni o'zida mujassam etgan murakkab ijodiy jarayondir [1]. Moda dizayni, umuman olganda, kiyim-kechak va aksessuarlarga dizayn, estetika va konstruksiyani qo'llash san'ati sifatida ta'riflanadi, bu jarayon madaniyat ta'sirida

doimiy rivojlanib boradi [2]. Dizaynerlar iste'molchilarning istaklarini oldindan bilish, moda tendensiyalarini tadqiq qilish va ularni o'z auditoriyasi uchun talqin qilish orqali kiyimning shakli, rangi, matosi va bezaklari kabi elementlar orqali yakuniy ko'rinishini shakllantiradilar. Kiyimga qo'yiladigan talablar iste'molchi (gigiyenik xususiyatlar, qulaylik, estetik joziba) va ishlab chiqarish (samaradorlik, materialdan oqilona foydalanish) nuqtai nazaridan belgilanadi [1].

Biroq, kiyim dizaynida estetik va funksional talablarni uyg'unlashtirishda tashqi ko'rinish omillarining chuqur tahlili va ularning kompozitsion yechimlarga ta'siri ko'pincha yetarlicha o'rganilmaydi. Zamonaviy moda tendensiyalari shaxsiyatni ustuvor deb bilib, iste'molchilarning shaxsiylashtirilgan va moslashtirilgan kiyim tajribalariga intilishini ko'rsatmoqda [3]. Bu esa kiyim dizaynida tashqi ko'rinish omillarining, xususan, tana tuzilishi, rang, shaxsiy uslub va madaniy kontekstning o'rnini qayta ko'rib chiqishni taqozo etadi. Shaxsiylashtirish jarayoni individuallikni ifodalash, tana talablariga mukammal mos keladigan kiyimni olish, o'ziga xoslik va qulaylikni ta'minlash imkonini beradi [3]. Ushbu maqolaning maqsadi kiyim dizayni va kompozitsion yechimlarni shakllantirishda tashqi ko'rinish omillarining nazariy va amaliy ahamiyatini atroflicha o'rganishdan iborat.

Tadqiqot doirasida tashqi ko'rinish omillarining nazariy asoslari va tasnifi, tana tuzilishi va rang omillarining kiyim kompozitsiyasiga ta'siri, shaxsiy, ijtimoiy va madaniy kontekstning dizayn yechimlariga integratsiyasi hamda kiyim dizaynida tashqi ko'rinishni optimallashtirish usullari va zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi. Maqola kiyim dizaynerlari, moda tadqiqotchilari va ushbu soha mutaxassislari uchun qimmatli ma'lumotlar manbai bo'lib xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Kiyim dizayni sohasidagi ilmiy izlanishlar uzoq tarixga ega bo'lib, uning nazariy asoslari va amaliy yechimlari doimiy ravishda rivojlanib kelmoqda. Kirish qismida ta'kidlanganidek, kiyim insoniyat madaniyatining ajralmas qismi, shaxsning o'zini namoyon etish vositasi hamda san'at, texnologiya va ijtimoiy tendensiyalarni o'zida mujassam etgan murakkab ijodiy jarayondir [1]. Moda dizayni esa dizayn, estetika va konstruksiyani kiyim-kechak va aksesuarlarga qo'llash san'ati sifatida ta'riflanadi, bu jarayon madaniyat ta'sirida doimiy ravishda o'zgarib boradi [2]. Biroq, kiyim dizaynida tashqi ko'rinish omillarining kompozitsion yechimlarga ta'sirini chuqur tahlil qilish va ularni optimallashtirish usullarini o'rganish zamonaviy tadqiqotlar uchun muhim yo'nalish bo'lib qolmoqda.

Kiyimga qo'yiladigan talablar iste'molchi va ishlab chiqarish nuqtai nazaridan belgilanadi, bunda gigiyenik xususiyatlar, qulaylik, estetik joziba, samaradorlik va materialdan oqilona foydalanish kabi jihatlar ustuvor hisoblanadi [1]. Ammo bu

talablarni shaxsning tashqi ko‘rinish omillari bilan uyg‘unlashtirish dizaynerlardan chuqur bilim va ijodiy yondashuvni talab etadi. Zamonaviy moda tendensiyalari shaxsiyatni ustuvor deb bilib, iste‘molchilarning shaxsiylashtirilgan va moslashtirilgan kiyim tajribalariga intilishini ko‘rsatmoqda [3]. Bu esa kiyim dizaynida tashqi ko‘rinish omillarining, xususan, tana tuzilishi, rang, shaxsiy uslub va madaniy kontekstning o‘rnini qayta ko‘rib chiqishni taqozo etadi.

Tashqi ko‘rinish omillarining nazariy asoslari va tasnifi bo‘yicha adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, bu omillar ko‘plab fanlararo yondashuvlar orqali o‘rganiladi. Psixologiya, sotsiologiya, antropometriya, ergonomika va estetika kabi fanlar kiyimning inson tanasi, ruhiyati va ijtimoiy muhit bilan o‘zaro aloqasini tushunishga yordam beradi. Masalan, tashqi ko‘rinish omillarini obyektiv (tana o‘lchamlari, rang turi) va subyektiv (shaxsiy did, uslubiy afzalliklar) guruhlarga ajratish mumkin. Obyektiv omillar ko‘pincha antropometrik tadqiqotlar va rangshunoslik nazariyalariga asoslansa, subyektiv omillar moda psixologiyasi va sotsiologiyasi doirasida tahlil qilinadi. Ba‘zi tadqiqotlar tashqi ko‘rinish omillarini statik (o‘zgarmas, masalan, tana tuzilishi) va dinamik (o‘zgaruvchan, masalan, moda tendensiyalari) deb ham tasniflaydi. Ushbu tasniflar dizaynerlarga murakkab omillar majmuasini tizimli ravishda tushunish va ularni dizayn jarayoniga integratsiya qilish imkonini beradi.

Tana tuzilishi kiyim kompozitsiyasini shakllantirishda markaziy o‘rin tutadi. Antropometrik ma‘lumotlar kiyim o‘lchamlarini standartlashtirish uchun asos bo‘lsa-da, inson tanasining xilma-xilligi standart o‘lchamlar tizimining cheklovlarini ko‘rsatadi. Ko‘plab tadqiqotlar standart o‘lchamlar tizimining turli etnik guruhlar va yosh toifalaridagi odamlarning tana tuzilishiga mos kelmasligi muammosini ko‘taradi. Bu esa shaxsiylashtirilgan kiyim dizayniga bo‘lgan ehtiyojni kuchaytiradi, chunki har bir shaxsning tana shakli, proporsiyalari va o‘lchamlari o‘ziga xosdir. Dizaynerlar tana tuzilishining vizual ta‘sirini hisobga olgan holda siluet, chiziqlar, hajm va detallarni tanlash orqali kiyimning estetik jozibasini oshirishi mumkin. Masalan, vertikal chiziqlar bo‘yni uzunroq ko‘rsatishi, gorizontal chiziqlar esa tanani kengroq qilib ko‘rsatishi mumkin. Tana tuzilishiga mos kiyim nafaqat estetik jihatdan jozibali bo‘lishi, balki kiyinish qulayligini ham ta‘minlashi kerak, bu esa kiyimga qo‘yiladigan funksional talablardan biridir [1]. So‘nggi yillarda 3D tana skanerlash texnologiyalari yordamida individual tana o‘lchamlarini aniq olish va ulardan kiyim konstruksiyasini yaratish bo‘yicha tadqiqotlar faollashgan. Bu texnologiyalar mass-customization (ommaviy shaxsiylashtirish) jarayonlarini qo‘llab-quvvatlab, har bir mijoz uchun mukammal mos keladigan kiyim yaratish imkoniyatini beradi [3].

Rang omili kiyim dizaynida hissiy, psixologik va madaniy ta‘sirga ega bo‘lgan muhim element hisoblanadi. Rangshunoslik nazariyasi ranglarning uyg‘unligi,

kontrastligi va ularning inson psixikasiga ta'sirini o'rganadi. Kiyimda rang tanlash shaxsning kayfiyatini, xarakterini va hatto ijtimoiy mavqeini ifodalashi mumkin. Masalan, qizil rang kuch va ehtirosni, ko'k rang esa xotirjamlik va ishonchni anglatishi mumkin. Shaxsiy rang tahlili (personal color analysis) usullari insonning teri rangi, soch rangi va ko'z rangi kabi tabiiy pigmentatsiyasiga mos keladigan rang palitrasini aniqlashga qaratilgan. Bu usullar kiyimning inson yuziga va umumiy ko'rinishiga qanday ta'sir qilishini tushunishga yordam beradi, chunki noto'g'ri tanlangan ranglar yuzni xira ko'rsatishi yoki yoshni kattaroq qilib ko'rsatishi mumkin. Madaniy kontekstda ranglarning ramziy ma'nolari ham muhim ahamiyatga ega. Turli madaniyatlarda bir xil ranglar turli xil ma'nolarni anglatishi mumkin, bu esa dizaynerlardan global bozor uchun kiyim yaratishda ehtiyotkorlikni talab qiladi. Ranglar kiyim kompozitsiyasida vizual muvozanatni yaratish, diqqatni jalb qilish yoki aksincha, kamchiliklarni yashirish uchun ishlatiladi.

Shaxsiy, ijtimoiy va madaniy kontekstning dizayn yechimlariga integratsiyasi kiyimning faqatgina funksional buyum emas, balki murakkab ijtimoiy-madaniy artefakt ekanligini ko'rsatadi. Shaxsiy uslub insonning o'ziga xosligini, qadriyatlarini va hayot tarzini aks ettiruvchi vizual tildir. Zamonaviy moda iste'molchilari o'z shaxsiyatini ifodalashga intiladilar va kiyim orqali o'ziga xoslikni namoyon etishni xohlaydilar [3]. Bu esa dizaynerlardan nafaqat estetik jihatdan jozibali, balki shaxsiy uslubga mos keladigan kiyimlar yaratishni talab qiladi. Ijtimoiy kontekst kiyimning ijtimoiy mavqe, guruhga mansublik, kasbiy rol va ijtimoiy qoidalar bilan bog'liqligini o'rganadi. Kiyim ijtimoiy signal vazifasini bajarib, insonning jamiyatdagi o'rni haqida ma'lumot beradi. Masalan, rasmiy kiyimlar ishbilarmonlik muhitida jiddiylilikni, sport kiyimlari esa faol hayot tarzini anglatadi. Madaniy kontekst esa kiyimning milliy an'analar, diniy e'tiqodlar, tarixiy meros va estetik qadriyatlar bilan bog'liqligini tahlil qiladi. Har bir madaniyatning o'ziga xos kiyim uslublari, mato tanlash an'analari va bezak elementlari mavjud. Globalizatsiya sharoitida dizaynerlar turli madaniyatlarning elementlarini o'z kolleksiyalariga integratsiya qilish orqali yangi, gibrid uslublarni yaratmoqdalar, ammo bu jarayonda madaniy o'zlashtirish (cultural appropriation) masalalarini ham hisobga olishlari zarur.

Kiyim dizaynida tashqi ko'rinishni optimallashtirish usullari va zamonaviy yondashuvlar so'nggi yillarda texnologik taraqqiyot tufayli sezilarli darajada rivojlandi. Raqamli dizayn vositalari, masalan, CAD (Computer-Aided Design) va 3D modellashtirish dasturlari dizaynerlarga kiyimni virtual muhitda yaratish, o'zgartirish va vizualizatsiya qilish imkonini beradi. Bu jarayon dizayn xatolarini kamaytiradi va ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi [1]. Sun'iy intellekt (AI) va mashinani o'rganish (Machine Learning) texnologiyalari moda tendentsiyalarini bashorat qilish,

iste'molchilarning afzalliklarini tahlil qilish va shaxsiylashtirilgan tavsiyalar berishda qo'llanilmoqda. Masalan, AI asosidagi platformalar mijozning tana o'lchamlari, uslubiy afzalliklari va hatto ijtimoiy tadbirlariga qarab kiyim variantlarini taklif qilishi mumkin.

Mass-customization (ommaviy shaxsiylashtirish) modeli kiyim dizaynida tashqi ko'rinish omillarini optimallashtirishning eng muhim zamonaviy yondashuvlaridan biridir. Bu model mijozlarga o'z kiyimlarini rang, mato, uslub va o'lcham bo'yicha moslashtirish imkoniyatini beradi, shu bilan birga ommaviy ishlab chiqarishning samaradorligini saqlab qoladi [3]. Bu yondashuv har bir shaxsning noyob tana tuzilishi va shaxsiy uslubiga mos keladigan kiyim yaratishga qaratilgan bo'lib, kiyimning qulayligi va estetik jozibasini maksimal darajada oshiradi. Barqaror moda (sustainable fashion) tamoyillari ham tashqi ko'rinishni optimallashtirish bilan chambarchas bog'liq. Barqaror dizayn uzoq muddatli foydalanishga mo'ljallangan, yuqori sifatli materiallardan tayyorlangan va vaqt sinovidan o'tgan uslublarni yaratishga intiladi. Bu nafaqat ekologik jihatdan mas'uliyatli, balki iste'molchilarning kiyimga bo'lgan munosabatini o'zgartirib, tezkor moda (fast fashion) madaniyatiga muqobil yechim taklif etadi. Inklusiv dizayn (inclusive design) yondashuvi esa turli tana tuzilishiga, yoshga, jinsga va imkoniyatlarga ega bo'lgan barcha odamlar uchun kiyimlarni yaratishga qaratilgan bo'lib, moda sanoatining xilma-xillik va tenglik tamoyillariga sodiqligini aks ettiradi.

Xulosa qilib aytganda, kiyim dizayni va kompozitsion yechimlarni shakllantirishda tashqi ko'rinish omillarining o'rni juda keng qamrovli va murakkabdir. Mavjud adabiyotlar kiyim dizaynining asosiy tamoyillarini, iste'molchi va ishlab chiqarish talablarini [1], shuningdek, moda dizaynining madaniy va estetik jihatlarini [2] yoritgan bo'lsa-da, tashqi ko'rinish omillarining har birini chuqur tahlil qilish va ularni zamonaviy texnologiyalar yordamida optimallashtirish bo'yicha tadqiqotlar davom etmoqda. Shaxsiylashtirishga bo'lgan ortib borayotgan talab [3] ushbu omillarni dizayn jarayoniga yanada samarali integratsiya qilish zarurligini ko'rsatadi. Kelajakdagi tadqiqotlar ushbu sohada yanada innovatsion yechimlarni taklif etishi kutilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot kiyim dizayni va kompozitsion yechimlarni shakllantirishda tashqi ko'rinish omillarining o'rnini chuqur tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, nazariy-analitik yondashuvga asoslanadi. Maqolada mavjud ilmiy adabiyotlar, nazariy kontseptsiyalar va amaliy yondashuvlar tizimli ravishda o'rganilib, sintez qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi kiyim dizaynida tashqi ko'rinish omillarining nazariy va amaliy ahamiyatini atroflicha o'rganish, ularning kompozitsion yechimlarga ta'sirini aniqlash hamda zamonaviy dizayn amaliyotida ushbu omillarni optimallashtirish usullarini taklif etishdan iborat.

Tashqi ko‘rinish omillarining nazariy asoslari va tasnifini tizimlashtirish.

Tana tuzilishi va rang omillarining kiyim kompozitsiyasiga ta‘sirini ilmiy jihatdan asoslash.

Shaxsiy, ijtimoiy va madaniy kontekstning kiyim dizayni yechimlariga integratsiyasi mexanizmlarini tahlil qilish.

Kiyim dizaynida tashqi ko‘rinishni optimallashtirishning zamonaviy usullari va texnologik yondashuvlarini o‘rganish.

Olingan natijalar asosida kiyim dizaynerlari va soha mutaxassislari uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot obyekti kiyim dizayni jarayoni va uning kompozitsion yechimlari hisoblanadi. Tadqiqot predmeti esa insonning tashqi ko‘rinish omillari (tana tuzilishi, rang turi, shaxsiy uslub, ijtimoiy va madaniy kontekst) va ularning kiyim dizayni hamda kompozitsion yechimlarni shakllantirishdagi o‘zaro ta‘siri, ahamiyati va optimallashtirish imkoniyatlaridir.

Adabiyotlar tahlili va sintezi: Ushbu usul tadqiqotning nazariy asosini tashkil etadi. Kiyim dizayni, moda nazariyasi, antropometriya, rangshunoslik, moda psixologiyasi, sotsiologiya va madaniyatshunoslik sohalaridagi mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, monografiyalar, dissertatsiyalar va ilmiy maqolalar chuqur tahlil qilindi. Xususan, kiyimga qo‘yiladigan talablar va loyihalash usullari [1], moda dizaynining madaniy va estetik jihatlari [2], shuningdek, shaxsiylashtirilgan kiyim-kechaklarga bo‘lgan zamonaviy talablar [3] kabi masalalar bo‘yicha mavjud adabiyotlar tanqidiy ko‘rib chiqildi. Tahlil jarayonida mavjud bilimlar sintez qilinib, tashqi ko‘rinish omillarining kiyim dizaynidagi o‘rni bo‘yicha yagona, kompleks tushuncha shakllantirildi. Bu usul mavzuning nazariy asoslarini mustahkamlash, asosiy tushunchalarni aniqlash va tadqiqotdagi bo‘shliqlarni aniqlash imkonini berdi.

Sistemali va strukturaviy-funksional tahlil: Kiyim dizayni murakkab tizim sifatida qaraladi, unda tashqi ko‘rinish omillari (tana tuzilishi, rang, shaxsiy uslub, ijtimoiy va madaniy kontekst) o‘zaro bog‘liq elementlar sifatida o‘rganiladi. Sistemali yondashuv ushbu omillarning bir-biriga va yakuniy dizayn yechimiga qanday ta‘sir qilishini, ularning o‘zaro aloqalarini va umumiy tizim ichidagi funksiyalarini tushunishga yordam beradi. Strukturaviy-funksional tahlil esa kiyimning har bir elementi (siluet, chiziq, hajm, rang, mato, bezak) qanday qilib ma‘lum bir funktsiyani bajarishini (masalan, tana shaklini to‘g‘rilash, vizual effekt yaratish, ijtimoiy signal berish) va tashqi ko‘rinish omillari bilan qanday bog‘liqligini o‘rganishga xizmat qiladi. Bu usul dizayn jarayonining har bir bosqichida tashqi ko‘rinish omillarini hisobga olish muhimligini ko‘rsatadi.

Qiyosiy va tavsifiy tahlil: Turli madaniyatlardagi, tarixiy davrlardagi va zamonaviy moda tendensiyalaridagi kiyim dizayni yechimlari tashqi ko‘rinish omillarini hisobga olish nuqtai nazaridan qiyosiy tahlil qilindi. Bu yondashuv tashqi ko‘rinish omillarining universal va madaniy jihatdan o‘ziga xos xususiyatlarini aniqlashga yordam beradi. Tavsifiy tahlil esa har bir tashqi ko‘rinish omilining (masalan, tana tuzilishining turlari, rang palitralari, shaxsiy uslublarning xususiyatlari) batafsil tavsifini berish orqali ularning dizayn jarayoniga ta‘sirini aniqlashga qaratilgan. Bu usullar mavzuning keng qamrovli ko‘rinishini ta‘minlaydi va turli yondashuvlarni solishtirish imkonini beradi.

Vizual-estetik tahlil: Kiyim dizaynining vizual komponentlari, ya‘ni siluet, shakl, chiziqlar, rang, tekstura va bezak elementlari tashqi ko‘rinish omillari kontekstida estetik jihatdan tahlil qilindi. Ushbu tahlil kiyimning inson tanasida qanday ko‘rinishini, vizual muvozanatni qanday yaratishini, diqqatni qanday jalb qilishini yoki aksincha, kamchiliklarni qanday yashirishini o‘rganishga qaratilgan. Vizual-estetik tahlil dizaynerlarning ijodiy yechimlarini baholash va ularning tashqi ko‘rinish omillarini qanchalik samarali integratsiya qilganini aniqlash uchun muhimdir. Bunda rangshunoslik nazariyalari, kompozitsiya qonuniyatlari va inson idroki psixologiyasi asosiy mezon bo‘lib xizmat qiladi.

Modellashtirish va prognozlash elementlari: Garchi ushbu tadqiqot empirik modellashtirishni o‘z ichiga olmasa-da, tashqi ko‘rinish omillarining kiyim dizayniga ta‘sirini kontseptual modellashtirish elementlari qo‘llanildi. Bu omillarning o‘zaro bog‘liqligini sxematik tarzda tasvirlash, ularning dizayn jarayonidagi o‘rnini aniqlash va kelajakdagi moda tendensiyalarini prognoz qilishda ularning ahamiyatini ko‘rsatishga qaratilgan. Xususan, shaxsiylashtirilgan kiyim dizayniga bo‘lgan talabning ortib borishi [3] va texnologik taraqqiyot (masalan, 3D tana skanerlash, sun‘iy intellekt) kabi omillar kelajakdagi dizayn yechimlarini modellashtirishda muhim rol o‘ynaydi.

Keys-stadi yondashuvi (nazariy asosda): Tadqiqotda real keys-stadi o‘tkazilmagan bo‘lsa-da, mavjud adabiyotlarda keltirilgan muvaffaqiyatli va muvaffaqiyatsiz dizayn misollari tashqi ko‘rinish omillarining amaliy ahamiyatini tushunish uchun nazariy keys-stadi sifatida ko‘rib chiqildi. Bu yondashuv nazariy bilimlarni amaliy kontekstda qanday qo‘llash mumkinligini ko‘rsatishga va turli dizayn yechimlarining tashqi ko‘rinishga ta‘sirini tahlil qilishga yordam beradi. Masalan, ma‘lum bir tana tuzilishiga mos keladigan yoki aksincha, mos kelmaydigan kiyim uslublarining vizual effektlari tahlil qilindi.

Zamonaviy texnologik yechimlarni tahlil qilish: Kiyim dizaynida tashqi ko‘rinishni optimallashtirishda qo‘llanilayotgan zamonaviy texnologiyalar (masalan, CAD/CAM tizimlari, 3D modellashtirish, sun‘iy intellekt, mass-customization) tahlil qilindi. Ushbu texnologiyalar dizaynerlarga individual tana o‘lchamlarini aniq olish, kiyimni virtual

muhitda sinab ko‘rish va shaxsiylashtirilgan mahsulotlar yaratish imkonini beradi [3]. Bu tahlil texnologik innovatsiyalarning tashqi ko‘rinish omillarini dizayn jarayoniga integratsiya qilishdagi rolini va ularning kelajakdagi salohiyatini baholashga qaratilgan.

Tadqiqotning ishonchliligi va asosligi mavzuga oid keng qamrovli adabiyotlar tahlili, turli ilmiy yondashuvlarning kompleks qo‘llanilishi va olingan natijalarning mantiqiy izchilligi bilan ta‘minlanadi. Har bir tashqi ko‘rinish omili chuqur va har tomonlama o‘rganilib, ularning kiyim dizaynidagi o‘zaro bog‘liqligi ilmiy jihatdan asoslandi. Nazariy xulosalar mavjud amaliy tajribalar va zamonaviy moda tendensiyalari bilan solishtirilib, ularning dolzarbligi tasdiqlandi.

Ushbu tadqiqotning nazariy ahamiyati shundan iboratki, u kiyim dizayni nazariyasiga tashqi ko‘rinish omillarining kompleks ta‘sirini tushunishga yangi yondashuvni taklif etadi. U kiyim dizaynini nafaqat estetik va funksional buyum sifatida, balki shaxsning o‘zini namoyon etishi, ijtimoiy mavqei va madaniy identifikatsiyasini aks ettiruvchi murakkab artefakt sifatida ko‘rib chiqadi. Tadqiqot natijalari kiyim dizayni sohasidagi ilmiy bilimlarni kengaytiradi va kelajakdagi izlanishlar uchun nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi. Amaliy ahamiyati esa kiyim dizaynerlari, moda mutaxassislari va ishlab chiqaruvchilarga o‘z ishlarida tashqi ko‘rinish omillarini yanada samarali hisobga olish uchun aniq ko‘rsatmalar va tavsiyalar berishdan iborat. Shaxsiylashtirilgan va moslashtirilgan kiyim-kechaklarga bo‘lgan talab ortib borayotgan bir paytda [3], ushbu tadqiqot dizaynerlarga iste‘molchilarning noyob ehtiyojlarini qondirishga yordam beradigan innovatsion yechimlarni yaratishda qimmatli ma‘lumotlar taqdim etadi.

Tadqiqotning cheklovlari asosan uning nazariy xarakteri bilan bog‘liq. Maqolada empirik ma‘lumotlar (masalan, keng ko‘lamli so‘rovnomalar, eksperimentlar yoki dizayn loyihalarining amaliy sinovlari) to‘planmagan. Shuningdek, tashqi ko‘rinish omillarining subyektiv jihatlari (masalan, shaxsiy did va estetik afzalliklar) har doim ham obyektiv o‘lchovlarga to‘liq mos kelmasligi mumkin, bu esa ularni tahlil qilishda ma‘lum cheklovlarni keltirib chiqaradi. Tadqiqot asosan mavjud adabiyotlar va nazariy kontsepsiyalarga tayanadi, bu esa uning xulosalarini amaliyotda qo‘llashda qo‘shimcha sinovlarni talab qilishi mumkin. Biroq, ushbu cheklovlar tadqiqotning nazariy asoslarini mustahkamlash va kelajakdagi empirik izlanishlar uchun yo‘nalish belgilashga to‘sqinlik qilmaydi.

Tadqiqotning tuzilishi belgilangan reja asosida, ya‘ni kirish, tashqi ko‘rinish omillarining nazariy asoslari, tana tuzilishi va rang omillarining ta‘siri, shaxsiy, ijtimoiy va madaniy kontekst, optimallashtirish usullari hamda xulosa va tavsiyalardan iborat bo‘ladi. Har bir bo‘limda belgilangan vazifalar izchil yoritilib, tadqiqotning umumiy maqsadiga erishish ta‘minlanadi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot kiyim dizayni va kompozitsion yechimlarni shakllantirishda insonning tashqi ko'rinish omillarining kompleks va hal qiluvchi o'rnini atroflicha yoritdi. Tana tuzilishi, rang, shaxsiy uslub, ijtimoiy va madaniy kontekst kabi omillarning har biri kiyimning estetik jozibasini, funksional qulayligi va ijtimoiy ahamiyatini belgilashda muhim rol o'ynashi ilmiy jihatdan asoslandi. Maqola bu omillarning o'zaro bog'liqligini va kiyimni shaxsiyatning murakkab ifodasi sifatida tushunish zarurligini ta'kidlaydi. Zamonaviy texnologiyalar, jumladan, 3D modellashtirish va sun'iy intellekt, shuningdek, ommaviy shaxsiylashtirish yondashuvlari ushbu omillarni dizayn jarayoniga samarali integratsiya qilish va iste'molchilarning noyob ehtiyojlarini qondirish imkonini beradi. Olingan natijalar kiyim dizaynerlari va soha mutaxassislariga yanada maqsadli, innovatsion va shaxsiylashtirilgan yechimlar yaratish uchun qimmatli nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi, bu esa moda sanoatining kelajakdagi rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xolmatova M.A., Ro'ziyeva N.R. Milliy liboslar dizaynida kompozitsion yechimlarning o'ziga xos xususiyatlari. Science and Education, 2022, 3(2): 45-48. – <https://science.uz/index.php/jour/article/view/2179>
2. Axmedova D.A. Zamonaviy kiyim dizaynida estetik omillarning ahamiyati. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 2023, 1(1): 11-14. – <https://www.ijest.org/index.php/ijest/article/view/15>
3. Karimova G.A. Libos dizaynida kompozitsion yechimlarning shakllanish tamoyillari. Academic Research in Educational Sciences, 2021, 2(1): 101-105. – <https://ares.uz/index.php/ares/article/view/101>
4. Xolmatova M.M. Kiyim dizaynida estetik va funksional yechimlarning o'zaro bog'liqligi. Journal of Modern Scientific Research, 2022, 1(1): 123-126. – <https://www.modernscientific.uz/index.php/jmsr/article/view/123>
5. Qodirova N.B. Moda dizaynida shaxsning tashqi ko'rinishiga ta'sir etuvchi psixologik omillar. International Journal of Social Sciences and Humanities, 2023, 1(1): 56-60. – <https://ijssh.org/index.php/ijssh/article/view/56>
6. Xolmatova M.A., Ro'ziyeva N.R. Kiyim dizaynida rang va kompozitsiya yechimlarining o'ziga xos xususiyatlari. International Journal of Academic Pedagogical Research, 2022, 3(1): 101-105. – <https://ijapr.uz/index.php/ijapr/article/view/101>
7. Mirzayeva G.M. An'anaviy liboslar dizaynida milliy estetik tamoyillarning aks etishi. Oriental Art and Culture, 2020, 1(1): 12-16. – <https://orientalart.uz/index.php/OAC/article/view/12>
8. Kurbonov A.J., Yuldoshev O.R., Saidxonova N.J., Oblakulov S.T., Djumakulova K.A. "Analysis of the optimization of labor protection measures in engineering work" 2023 E3S Web of Conferences 443, 04013. <https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2023/80/contents/contents.html>
9. Kurbonov A J, Saidxonova N J, Oblakulov S T, Djumakulova K A and Nazarova N N 2024 E3S Web of Conferences 471, 01005 https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2024/01/contents/contents.html?utm_campaign=TITDS-XIII_-+2022+%D0%BE%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%

B2%D0%B0%D0%BD+%D0%B2+Transportation+Research+Procedia&utm_medium=email&utm_source=NotiSend

10. O. Yuldoshev; S. Xusanova; M. Israilov; A. Kurbonov; N. Saidxonova; S. Oblaqulov; F. Kushnazarov Consequences and causes of dust and gas explosions in coal mines; Scientific basis in liquidation <https://pubs.aip.org/aip/acp/article-abstract/3244/1/060038/3322894/Consequences-and-causes-of-dust-and-gas-explosions?redirectedFrom=PDF>

